

KRONIKA POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO CHRONICLE OF THE POLISH GEOLOGICAL SOCIETY

Zbigniew Wilk

1924 – 2002

28 sierpnia 2002 roku zmarł nagle na wycieczce w Karpatach prof. dr hab. Zbigniew Wilk członek honorowy i wieloletni prezes Towarzystwa, redaktor naczelny *Annales Societatis Geologorum Poloniae* (*Rocznika Polskiego Towarzystwa Geologicznego*), wybitny hydrogeolog.

Prof. Zbigniew Wilk był od roku 1952 członkiem Polskiego Towarzystwa Geologicznego biorąc zawsze żywy udział w jego działalności. W roku 1977 na 49 zjeździe w Załużu koło Sanoka wybrany został wiceprezesem, a w roku 1979 na Zjeździe w Zakopanym prezesem Towarzystwa. Godność tę piastował do roku 1989, kiedy to stan zdrowia by przyczyną jego rezygnacji. Niewątpliwą zasługą profesora Wilka było przeprowadzenie Towarzystwa przez ciężki okres stanu wojennego. W uznaniu Jego zasług dla rozwoju Towarzystwa, jak i Jego osiągnięć naukowych nadano Mu w 1990 roku godność członka honorowego Towarzystwa. Jak tylko pozwolił mu na to stan zdrowia zaczął ponownie działać w Zarządzie Głównym, a od roku 1995 do końca życia pełnił z dużym zaangażowaniem funkcję redaktora naczelnego *Annales Societatis Geologorum Poloniae*. Za jego kadencji czasopismo przybrało nowoczesny format; rozpoczęte zostały też starania o wprowadzenie *ASGP* na listę filadelfijską. Zbyszek zaangażował się w współpracę Towarzystwa z European Federation of Geologists, był członkiem Zarządu Federacji i jeszcze trzy miesiące przed swoją śmiercią uczestniczył w jego posiedzeniu w Bazylei. Przyczynił się walcnie do uzyskania przez Towarzystwo statusu pełnego członka. Zorganizował w Towarzystwie Sekcję Geologów Profesjonalnych. Na podkreślenie również zasługuje Jego działalność w Towarzystwie Krzewienia i Popierania Nauk. Był członkiem International Association of Hydrogeologists, International Association of Engineering Geology i International Mine Water Association.

Zbyszek urodził się 23 października 1924 roku w Starym Sączu. W czasie wojny działał w tajnym harcerstwie, którą to

działalność przerwało wywiezienie Go na roboty przymusowe do Niemiec. Studia rozpoczął w roku 1946 na Akademii Górniczo-Hutniczej, na Wydziale Geologiczno Poszukiwawczym i ukończył je w roku 1950 uzyskując stopień mgr inż. geologii. W roku 1963 obronił rozprawę doktorską, a już po dwu latach habilitował się uzyskując stopień doktora habilitowanego nauk technicznych. Z dumą podkreślał, że był uczniem profesora Romana Krajewskiego twórcy polskiej szkoły górniczej, który zainteresował Zbyszka hydrogeologią górniczą. W latach 1959/60 przebywał na stażu naukowym w Uniwersytecie w Kansas.

Jeszcze w czasie studiów rozpoczął badania osuwisk karpacczych dla Państwowego Instytutu Geologicznego. Po studiach początkowo pracował jako hydrogeolog kopalniany w rejonie Lubina, by bardzo szybko, bo w roku 1952 wrócić na Akademię Górniczo-Hutniczą, z którą związał swoje losy do końca życia przechodząc wszystkie stopnie od asystenta po profesora zwyczajnego, który to tytuł uzyskał w 1984 roku. Przejście na emeryturę w 1995 roku nie przerwało Jego działalności naukowej. W ciągu następnych lat przygotowywał zbiorowe, monograficzne opracowanie poświęcone hydrogeologicznym problemom złóż w Polsce. To niedawno ukończone, trzytomowe dzieło, będące podsumowaniem dorobku Jego życia, znajduje się obecnie w druku.

Był doskonałym nauczycielem akademickim, lubianym i szanowanym przez studentów i wychowawcą licznych pokoleń hydrogeologów. Zapraszany był na wykłady do wyższych uczelni w Niemczech, Hiszpanii, Włoch, Indii.

Tematyce kopalnianej, poszerzonej o problemy hydrogeologiczne, poświęcił się do końca życia stając się jednym z najlepszych hydrogeologów górniczych i autorytetem w dziedzinie badań warunków hydrogeologicznych złóż kopalin od ich poszukiwań, eksploatacji po likwidację oraz wpływu górnictwa na środowisko wodne. Wprowadził do polskiej literatury hydrogeologicznej teorię nieustalonego ruchu wody podziemnej, opracował metodę prognozowania dopływów wód do kopalń podziemnych oraz określania wpływu czynników środowiskowych oraz eksploatacyjnych na zawodnienie kopalń. Wyniki swoich badań i przemyśleń opublikował w 120 artykułach i w pięciu książkach oraz w wielu opracowaniach archiwalnych. Czas wolny od zajęć spędzał zwykle w Beskidach na wycieczkach z żoną Teresą.

Jego wielki i szeroko uznawany autorytet naukowy były powodem powołania Go w 1960 do Komisji Zagrożeń Wodnych w Górnictwie, a w roku 1965 do Komisji ds. Ochrony Powierzchni Górniczej. Był członkiem Rad Naukowych Państwowego Instytutu Geologicznego, Głównego Instytutu Górnictwa i Instytutu Nauk Geologicznych PAN. Wysoka ocena Jego osiągnięć naukowo-badawczych spowodowała wybranie Go w roku 1994 członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, a wiosną roku 2002 członkiem czynnym. Ostatnio pełnił funkcję sekretarza Wydziału IV, Przyrodniczego.

Otrzymał liczne medale i wyróżnienia m.in. Oficerski Order Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal zasłużonego dla Polskiej Geologii, dla Polskiego Górnictwa oraz dla Ochrony Środowiska, uzyskał stopień Generalnego Dyrektora Górniczego. Był wyróżniany nagrodami Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej.

Pozostanie po nim nie tylko spuścizna naukowa ale przede wszystkim pamięć jako o mądrym i prawym człowieku.

Andrzej Ślącza

**Wybrane publikacje
prof. dr hab. inż. Zbigniewa Wilka**

- 1954 Osuwisko w Bańskiej Wyżnej na Podhalu. *Biuletyn Instytutu Geologicznego*, 86: 117–128. (wspólnie z S. Śliwą)
- 1964 Relation between porosity and depth of sandstone of the Łaziska and Libiąż beds (Upper Carboniferous), Upper Silesian Coal Basin. *Bulletin Acad. Pol. Sc. Ser. Sc. geol. geogr.*, 12: 113–118.
- 1965 Zawodnienie a wielkość i głębokość kopalń we wschodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. *Prace geologiczne Komisji Nauk Geologicznych PAN Oddział w Krakowie*, 24: 117 p.
- 1967 Rozwój i zmienność zawodnienia polskich kopalń węgla kamiennego. *Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej*, 179, 160 p.
- 1975 Związki między wydobyciem węgla a dopływami wody do kopalń GZW. *Zeszyty Problemowe Górnictwa*, 12: 43–84.
- 1977 Kontakty między poziomami wodonośnymi w olkuskim rejonie kopalnictwa rud. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, 47: 115–143. (wspólnie z A. F. Adamczykiem, J. Biernackim i J. Motyką)
- 1984 Investigations of some hydraulic properties of karst solution openings and fractures. *Annales Societatis Geologicae Poloniae*, 54: 15–43. (wspólnie z J. Motyką i I. Józefko)
- 1984 Variations in the yield of groundwater effluents in a salt mine. *Archiwum Mineralogiczne*, 29: 25–37. (wspólnie z G. Kortasem)
- 1986 Zone of nonlinear groundwater flow around mine workings in a karstfractured rock massif and its significance for the reliability of mine water inflow prediction. *Archiwum Mineralogiczne*, 31: 417–446. (wspólnie z J. Motyką)
- 1989 Warunki hydrogeologiczne Lubelskiego Zagłębia Węglowego. *Prace Państwowego Instytutu Geologicznego*, 125: 107p. (współredakcja z A. Rózkowskim)
- 1989 Hydrogeologia złóż w warunkach krasu i problemy wodne eksploatującego je górnictwa. *Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej*, 1293. 63p.
- 1996 Sześćdziesiąt pięć tomów Rocznika Polskiego Towarzystwa Geologicznego, *Annales Societatis Geologorum Poloniae*. *Przegląd Geologiczny*, 5: 464–468.
- 1998 Wdarcie i awarie wodne w polskich kopalniach soli i ich skutki na powierzchni terenu. *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego*, 1719: 238–252.
- 1999 Hydrogeologia górnicza w Polsce, wczoraj, dziś i jutro. *Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego*, 388: 247p.